

Türkiye'nin ekonomik özgürlük karnesi (II)

2006-02-01 15:47:11

Geçen hafta Ekonomik Özgürlükler raporundaki Türkiye değerlendirmesini ele almaya başlamıştım. Raporda ele alınan ülkelere çeşitli kriterlere göre 1 ila 5 arasında not veriliyordu. Düşük notlar daha yüksek ekonomik özgürlüğü ifade etmekteydi. Geçtiğimiz yazıda Türkiye'nin en kötü not aldığı üç dersi ele aldık. Bu hafta nispeten daha iyi derslere bakacağız.

Mali Yük değerlendirmesinden Türkiye'nin aldığı not 3.1. Değerlendirmede 2005 yılında gelir vergisinin yüzde 5 azaldığı, hükümet harcamalarının gayri safi yurtiçi hasıla(GSYİH)ya oranının da 2004 yılında, 2003 yılına göre çok daha büyük bir hızla azaltıldığı ifade ediliyor. Bu nedenle Türkiye'nin Mali Yük notu 0.5 puan iyileşmiş.

Raporda Türkiye'nin yabancı sermayeye açık olduğu fakat formel ve informel engellerin sürdüğü belirtiliyor. 2003 yılında çıkan Yabancı Sermaye Kanunu'nun yabancı sermaye ile ilgili kuralları liberalize ettiği, asgari sermaye gereklerinin kaldırdığı belirtiliyor. Aşırı bürokrasi, yasal sistemin zayıflığı, mülkiyet haklarının korunması konusundaki zaafiyet, yerel yönetimlerin aldığı keyfi kararlar, yasalar ve düzenlemelerdeki belirsizlikler önemli sorunlar olarak altı çiziliyor. Ayrıca yabancıların mülk edinmesindeki kısıtlamalara dikkat çekiliyor. Türkiye'nin yabancı sermaye notu 3.

Finansal alanda Türkiye'nin 2000'li yılların başında yaşadığı krizin yaralarını sardığı, yapılan düzenlemelerle bankaların şeffaflığının arttığı, hesap verme standartlarının yükseldiği belirtiliyor. Devletin hala sektörde yerinin önemli olduğu, ancak giderek azaldığı vurgulanmış. Bankacılık ve Finans Türkiye'nin en iyi ilerleme sağladığı derslerden biri. Raporda notu 3 ama geçen seneye göre büyük bir iyileşme var (1 puan). Yabancıların sektöre girişlerinin artmasıyla önümüzdeki yıl bu alanda yine Türkiye'nin notunda benzer bir iyileşme beklenebilir.

Kamu kuruluşlarının ürettiği ürünlerin, birçok tarım ürününün, ilaçların ve şehirlerde ekmeğin fiyatının belirlenmesine hala devlet müdahale ediyor. Fiyatlara ve Ücretlere ilişkin skor 3. Mülkiyet haklarının korunmasına ilişkin yasalar yeterli ama mahkemelerin yükü çok ağır. Adalet sistemi dışarıdan etkilenebiliyor ve yabancılarla karşı ön yargılı. Bu yüzden, Mülkiyet Hakları notu da 3.

Merkez Bankası'na göre 2004 yılında hükümet GSYİH'nin yüzde 13.2'sini harcıyor. Aynı yıl Türkiye gelirlerinin yüzde 7,5'ini devletin sahip olduğu şirketlerinden ve mülklerinden elde etmiş. Devlet Müdahalesi notu oldukça iyi 2.5. Dış ticarete 2003 yılındaki ortalama gümrük tarifesi oranı yüzde 2 ye düşmüş. Bu nedenle Türkiye'nin bu alandaki notu da oldukça iyi 2. Notaların ortalaması alındığında Türkiye 3.11 ortalama ile yeterince özgür olmayan ülkeler kategorisinde yer alıyor. Geçen yazıda da belirtmiştik. Ekonomik özgürlükler arttıkça refah da artıyor. Türkiye geçen sene ile karşılaştırıldığında ekonomik özgürlükler alanında en iyi ilerleme kaydetmiş on ülke arasında. Her ne kadar eleştiriler olsa da son yıllarda Türkiye ekonomisinde gözle görülür bir iyileşme yaşanıyor. Ekonomik özgürlükler arttıkça bu artış daha da hızlanacak ve biz refah artışını daha iyi hissedeceğiz.